

บทที่ 4 ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์

การทำงานของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์

จากการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสาร และการสัมภาษณ์พบว่า

ศุภรัตน์ จิตติกุลเจริญ (2543 : 48) ได้ค้นคว้า รวบรวม เรียบเรียงเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุโทรทัศน์ ทั้งจากเอกสาร ผู้รู้ และผู้เชี่ยวชาญในวงการข่าววิทยุโทรทัศน์โดยตรง คือศึกษาจาก การทำงานของฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 และสถานีโทรทัศน์สีกอทั้ว และสรุปเรื่องของงานประจำวันของผู้สื่อข่าววิทยุโทรทัศน์ไว้ว่า โดยปกติผู้สื่อข่าวโทรทัศน์จะเริ่มกะการทำงานด้วยการตรวจสอบข่าวกับบรรณาธิการที่จ่ายงานให้ผู้สื่อข่าวทุกคนจะต้องปรุงแต่งใจความสำคัญของข่าวที่เสนอต่อบรรณาธิการ เพื่อขอความเห็นชอบด้วยตนเอง และเพื่อเก็บบันทึกเรื่องราวที่พร้อมจะถูกนำเสนอในช่วงรายงานข่าว และหาภาพมาประกอบได้หากจำเป็น

สำหรับช่วงเวลาของการทำงานของผู้สื่อข่าวของแต่ละสถานี ในแต่ละวัน ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามจากผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ทั้ง 6 ช่อง ปรากฏดังนี้

1. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 09.00 น. - 17.00 น. หากมีการทำงานนอกเวลาดังกล่าว สามารถเบิกเป็นค่าล่วงเวลาได้
2. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 16.30 น. หากมีการทำงานนอกเวลา รวมทั้งวันหยุดราชการ จะใช้ทีมข่าวที่อยู่เวรในวันนั้น ๆ ตามข่าวต่อไป
3. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 เริ่มทำงานตั้งแต่ เวลา 08.00 น. - 17.00 น. หากมีการทำงานนอกเวลา สามารถเบิกเป็นค่าล่วงเวลาได้
4. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 09.00 น. - 17.00 น. หากมีการทำงานนอกเวลา สามารถเบิกเป็นค่าล่วงเวลาได้ แต่ถ้าเป็นวันหยุด จะมีการจัดเวรทีมข่าวเพื่อทำงานในวันนั้น ๆ

5. สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (ผลิตข่าวเพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11) เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 16.30 น. หากมีการทำงานนอกเวลา รวมทั้งวันหยุดราชการ จะใช้ทีมข่าวที่อยู่เวรในวันนั้น ๆ ตามข่าวต่อไป หรือถ้าผู้ที่ติดตามข่าวนอกเวลาไม่ได้อยู่เวร สามารถเบิกเป็นค่าล่วงเวลาได้
6. สถานีโทรทัศน์สีกอทัวี เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 17.30 น. หากมีการทำงานนอกเวลา สามารถเบิกเป็นค่าล่วงเวลาได้

ทุกสถานีที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น จะเห็นได้ว่ามีเวลาทำงานที่แน่นอน แต่จะยืดหยุ่นในกรณีที่ต้องออกไปทำข่าวนอกเวลาทำงาน สามารถเบิกค่าทำงานนอกเวลา หรือจัดเวรเวลาทำงานได้ ซึ่งแสดงว่าการทำงานด้านข่าวนั้นสามารถทำงานได้ ไม่ว่าจะอยู่ในเวลาทำงานหรือนอกเวลาก็ตาม

ส่วนการแบ่งสายงานของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้สอบถามไปยังฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง พบว่า สถานีโทรทัศน์แต่ละช่องมีการแบ่งงานคล้ายคลึงกัน โดยมีสายข่าวหลัก ดังนี้

1. สายข่าวในพระราชสำนัก
2. สายข่าวการเมือง
3. สายข่าวเศรษฐกิจ
4. สายข่าวสังคม
5. สายข่าวอาชญากรรม
6. สายข่าวเฉพาะกิจ
7. สายข่าวกีฬา

โดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 มีสายข่าวเกษตร เพิ่มเข้ามาด้วย ส่วนสำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ มีสายข่าววิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เพิ่มเติมจากสายข่าวหลัก ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ไอทีวี มีสายข่าวรายงานพิเศษ เพิ่มจากสายข่าวหลัก

คูร์คมี จิตติกุลเจริญ (2543 : 67-68) สรุปว่า ผู้สื่อข่าววิทยุโทรทัศน์ เป็นผู้ที่จะต้องทำการค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับข่าวที่จะทำ ต้องประเมินคุณค่าของเหตุการณ์ที่จะเป็นข่าว ต้องตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่จะนำมาเขียนข่าว จากนั้นก็มาทำการแยกแยะประเด็นที่จะทำการเขียนข่าว แล้วก็เข้าสู่ขั้นตอนของการเขียนข่าว ตรงนี้อาจเป็นผู้สื่อข่าวเขียนเอง หรือ เจ้าหน้าที่เรียบเรียงข่าว (rewriter) เป็นผู้เขียน หรือผู้สื่อข่าวเขียน เจ้าหน้าที่เรียบเรียงข่าว (rewriter) ตรวจสอบแก้ไขก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม และลักษณะของการจัดองค์กรของแต่ละสถานีวิทยุโทรทัศน์ การเขียนข่าวก็จะเขียนตามโครงสร้างของข่าว และรูปแบบของการเขียนข่าว เพียงแต่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุกระจายเสียงตรงที่ข่าวจะต้องสั้น กระชับ และได้ใจความชัดเจน และถูกต้องครบถ้วน ประกอบกับข่าววิทยุโทรทัศน์นั้นมีส่วนของภาพเข้ามาประกอบในรายงานด้วย ดังนั้นตัวข้อความในการบรรยายจะต้องสอดคล้องต้องกันกับภาพที่นำเสนอออกไปด้วย ซึ่งจะเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวในข่าวได้ดียิ่งขึ้น ง่ายยิ่งขึ้น และจำได้นานกว่า หลังจากขั้นตอนของการเขียนแล้วก็จะไปสู่อีกขั้นตอนของการรายงานข่าวผ่านทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือเรียกง่าย ๆ ว่า รายงานข่าววิทยุโทรทัศน์ (Television News Reporting) ซึ่งอาจจะรายงานโดยผู้ประกาศ หรือตัวผู้สื่อข่าวเองก็ได้

ในกระบวนการข่าววิทยุโทรทัศน์นี้ ก่อนการรายงาน หรือก่อนการนำเสนอจะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าการนำเสนอหรือรายงานข่าวผ่านทางสื่อประเภทอื่น ๆ คือ เมื่อผู้สื่อข่าวและช่างภาพออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ พร้อมกับเก็บภาพของเหตุการณ์ หรือเก็บภาพข่าวที่จะนำมาใช้ประกอบการรายงาน (การประกาศ, การอ่านคำบรรยาย, หรือการรายงานโดยตัวผู้สื่อข่าวเอง) จากนั้นก็มาสู่ขั้นตอนการประเมินคุณค่า การตรวจสอบความถูกต้อง และการเขียนข่าว ซึ่งข่าววิทยุโทรทัศน์ยังมีความจำเป็นต้องมีการตัดต่อภาพและเสียงที่จะนำมาประกอบในการรายงานข่าว โดยการตัดต่อเทปภาพนี้อาจกระทำไปในขณะที่ผู้สื่อข่าวเขียนข่าวไปด้วยก็ได้ หรืออาจเขียนข่าวเสร็จแล้ว และระบุว่าต้องการภาพอะไร ๆ ที่อยู่ในเทปบ้าง แล้วจึงส่งให้เจ้าหน้าที่ทำการตัดต่อ รวมทั้งทำการ Mix เสียง พอได้ออกมาเป็น 1 ชิ้นข่าว ก็จะต้องส่งให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งบรรณาธิการจะเป็นผู้ทำการคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอ พร้อม ๆ กับจัดลำดับความสำคัญของข่าวแต่ละข่าวว่า ข่าวไหนควรรำเสนอก่อน ข่าวใดควรรำเสนอทีหลัง หรือข่าวไหนควรตัดออกไปบ้าง เช่น บางครั้งเวลาไม่พอนำเสนอข่าวทั้งหมด ก็จำเป็นต้องตัดข่าวบางข่าวออก”

คุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์

ศุภรศมี จิตติกุลเจริญ (2543 : 60-65) สรุปจากการศึกษาว่า สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจจะประกอบอาชีพการเป็นผู้สื่อข่าว หรือนักข่าววิทยุ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์พึงต้องทราบกันไว้เป็นพื้นฐานก่อน นั่นก็คือ การที่จะเป็นผู้สื่อข่าว (นักข่าว) วิทยุและโทรทัศน์ที่ดีนั้นเขาจะต้องทำกันอย่างไรบ้าง ซึ่งปัจจัยที่เราสามารถนำมาพิจารณาเรื่องนี้ก็คือ เรื่องของคุณสมบัติ นิสัยใจคอ และความรู้ความสามารถ ตลอดจนปฏิภาณไหวพริบต่าง ๆ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. นักข่าววิทยุโทรทัศน์ที่ดี จะต้องรำลึกถึงความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อประชาชน ทั้งนี้ หมายถึง จะต้องมีความสำนึกในวิชาชีพและใช้วิชาชีพในทางปฏิบัติหน้าที่ของตน
2. นักข่าววิทยุโทรทัศน์ที่ดี เขาจะต้องไม่รอคอยให้ข่าวมาเอง แต่ต้องออกไปหาข่าว ความอยากรู้อยากเห็นจะนำไปพบเรื่องราวที่เป็นข่าวใหญ่ได้ นักข่าววิทยุโทรทัศน์ที่ดีจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยข่าว เขาจะต้องไม่เสียเวลามากนักคิดว่าเรื่องนี้เป็นข่าวไฮโซใหม่ สำคัญหรือไม่ เป็นสิ่งที่น่าสนใจหรือไม่ มีความสำคัญสำหรับผู้ชมผู้ฟังของสถานีหรือไม่ เขาจะต้องรู้โดยสัญชาตญาณทีเดียว ถึงเรื่องคุณค่าของข่าวที่เขากำลังทำอยู่
3. นักข่าววิทยุโทรทัศน์ที่ดี จะต้องเป็นนักสัมภาษณ์ที่ดี เขาจะต้องรู้จักวิธีการเข้าถึงบุคคลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงอันจำเป็น วิธีการเช่นนี้ไม่ใช่หมายถึงแต่เพียงการตั้งคำถามและคำตอบมาเท่านั้น นักข่าวทุกคนต้องรู้จักการตั้งคำถาม นักข่าวที่ดีควรรู้จักถามคำถามที่ถูกต้อง นั้นเพราะว่าเขาจะต้องเตรียมตัวไว้ก่อนเสมอ
4. นักข่าวโทรทัศน์ที่ดีจะต้องเป็นผู้เข้าใจความหมายของข่าว นักข่าวมิใช่มีหน้าที่แต่เพียงแจ้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ผู้ชมผู้ฟังรับทราบเท่านั้น เขาจะต้องพยายามอธิบายให้ผู้ชมผู้ฟังเข้าใจด้วยว่า เรื่องราวเช่นนี้ทำไมจึงเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยเจาะลึกเข้าไปเพื่อดึงเอาความสำคัญของข่าวนั้นออกมา
5. นักข่าววิทยุโทรทัศน์จะต้องเป็นนักเขียนที่ดี เมื่อนักข่าวได้ข้อเท็จจริงมาแล้ว นักข่าวก็ต้องเสนอข้อเท็จจริงนั้น ๆ โดยแจ้งชัด และไม่ยุ่งยากซับซ้อน

6. นักข่าววิทยุโทรทัศน์จะต้องมีความสามารถ ทำงานภายใต้ความกดดันแรงรีบ และสามารถตัดสินใจได้รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยนี้สถานีโทรทัศน์ มีการเสนอข่าวที่ขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่นข่าวภาคเช้า ภาคเที่ยง ภาค 14.00น. ภาค 16.00 น. ภาคค่ำ 19.00 น. ภาค 21.30 น. ภาค 23.00 นง และภาคเที่ยงคืน เป็นต้น ซึ่งแต่ละสถานีก็จะกำหนดเวลาในการนำเสนอที่แตกต่างกัน ไปบ้างแล้วแต่นโยบายของทางสถานี
7. นักข่าวโทรทัศน์จะต้องรู้จักใช้เครื่องมือในการสื่อข่าว คือ ดินสอ หรือปากกา กระดาษ เครื่องพิมพ์ดีด บางครั้งอาจมีเครื่องอัดเทป ปัจจุบันสามารถรวมถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ตรงเข้าไปที่สถานีได้เลย
8. ความสำคัญของนักข่าวโทรทัศน์ที่ดีก็คือ สามารถทำงานได้หลายด้าน นอก จากหาข่าวและเขียนข่าวแล้ว จะต้องรู้จักตรวจแก้ข่าวและสามารถจัดทำรายการข่าวให้ได้ผลดีด้วย
9. นักข่าววิทยุโทรทัศน์ จะต้องมีความเข้าใจในการดำเนินงานทุกด้านของสถานี ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเขาจะต้องมีความสามารถเป็นวิศวกรทางกระจายเสียงและแพร่ภาพ แต่นักข่าวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางช่างบ้าง เช่น การควบคุมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ การรู้จักมุมภาพ รู้จักการใช้เทคนิคประกอบต่าง ๆ เพื่อสามารถนำเสนอข่าวได้น่าสนใจ หรือดึงดูดความสนใจของผู้ดูผู้ชมได้

การเข้าสู่วิชาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร พบว่า ธงชัย สันติวงศ์ (2530 : 356-357) กล่าวไว้ว่า วิธีการที่ใช้เสมอ ๆ ในการสรรหาบุคลากรให้ได้ผู้ที่มีคุณสมบัติที่ต้องการนั้นมีดังนี้

1. การดูจากประวัติส่วนตัว (past records) เช่น หลักฐานการศึกษา ใบแจ้งประวัติ เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ (interviewing) จะช่วยให้พบตัวผู้สมัครโดยตรง และทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้สมัครได้ดีและรวดเร็ว

3. การทดสอบ (testing) เช่น การปฏิบัติงาน การทดสอบแก้ไขปัญหาจริง การทดสอบความสามารถเป็นต้น

นอกจากนี้ ประมะ สตะเวทิน (2539 : 51) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติด้านการศึกษาของนักสื่อสารมวลชนว่า ในสหรัฐอเมริกา นักเรียนที่ต้องการเตรียมตัวเองสำหรับอาชีพด้านการสื่อสารมวลชนมีทางเลือกที่สำคัญ อยู่ 2 ทาง ทางแรกที่นิยมกันมากที่สุด ก็คือการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตร 4 ปี ในระดับปริญญาตรี ทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ไม่เกิน 25 % ของหลักสูตรนี้จะเป็นวิชาทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน ส่วนวิชาที่เหลืออีก 75 % จะเป็นวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา ธุรกิจ พลศึกษา และอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่ต้องเรียนทั้งด้านกว้างและด้านลึกในหลาย ๆ สาขา อีกทางหนึ่งก็คือ เรียนทางด้านศิลปศาสตร์ แล้วมาฝึกฝนงานด้านการสื่อสารมวลชนจากการทำงาน อย่างไรก็ตามน่าจะมีเหตุผลกว่าถ้าจะเรียนด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนโดยตรง เพราะมีความพร้อมทางด้านวิชาชีพที่จะสามารถทำงานได้ทันที

ในข้อเท็จจริง สถานีโทรทัศน์ไทยแต่ละช่อง มีวิธีสรรหาบุคลากรเข้าทำงานในตำแหน่งผู้สื่อข่าว ดังนี้

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

1. ผู้สื่อข่าวจะต้องจบการศึกษาจากสาขาที่เหมาะสมกับการเป็นผู้สื่อข่าว นั่นคือนิเทศศาสตร์ หรือ วารสารศาสตร์ แต่ถ้าไม่มีวุฒิจากศึกษาด้านนี้ จะต้องมีการประสบการณ์ด้านการทำข่าววิทยุกระจายเสียง หรือข่าวหนังสือพิมพ์มาก่อน ส่วนการแยกผู้สื่อข่าวตามสายข่าวจะแยกตามความถนัดของแต่ละคน ซึ่งไม่แน่ว่า ผู้ที่จบทางด้านเศรษฐศาสตร์อาจมีความสนใจทำข่าวการเมืองก็ได้ เมื่อพิจารณาเห็นว่าทำได้ก็จะมีกรรมการทำข่าวดังกล่าวให้ และบรรจุลงตามสายข่าวที่ต้องการ
2. ผู้ที่จะเข้าทำงานผู้สื่อข่าวของช่อง 3 จะต้องเป็นผู้ที่สนใจในงานข่าว มีวิจรรย์ญาณ มีไฟในตัว (คือมีความกระตือรือร้น)

3. วิธีการคัดเลือกบุคลากร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการประกาศรับสมัครในหลายตำแหน่งในคราวเดียว จะใช้วิธีการสอบรวม ซึ่งมีทั้งสอบข้อเขียน และการสัมภาษณ์ ส่วนประเภทที่สอง เป็นการเปิดสอบภายใน คือติดต่อผู้ที่อยู่ในวงการผู้สื่อข่าวอยู่แล้ว ให้มาสมัครและทำการสัมภาษณ์
4. สถานีโทรทัศน์แห่งนี้ ไม่มีการประกาศจรรยาบรรณวิชาชีพของสถานี
(สำราญ ฉัตรโท, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2545)

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5

1. ผู้สื่อข่าวจะต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยไม่จำเป็นที่จะต้องจบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์ ขึ้นอยู่กับว่าในช่วงนั้นทางสถานีขาดผู้สื่อข่าวสายข่าวใด ก็จะประกาศรับผู้ที่จบการศึกษาด้านนั้นเป็นการเฉพาะ เช่น ผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ ก็จะได้รับผู้ที่จบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์ หรือ บริหารธุรกิจ เป็นต้น
2. มีอายุไม่เกิน 35 ปี
3. มีสุขภาพแข็งแรง
4. สามารถเดินทางไปต่างจังหวัดได้
5. มีบุคลิกที่เหมาะสมกับการเป็นผู้สื่อข่าว คือมีไหวพริบ มีความสนใจงานข่าว รักที่จะติดตามข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากงานข่าวต้องอยู่กับข้อมูลตลอดเวลา รักการอ่าน มีความถนัดเฉพาะด้าน เช่น ถนัดการทำข่าวเศรษฐกิจ หรือข่าวอาชญากรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังจะต้องสามารถรายงานข่าวนอกสถานที่ได้ สามารถลงเสียงประกอบข่าวได้ ซึ่งบุคลิกต่าง ๆ นี้ จะมีการตั้งกรรมการสอบสัมภาษณ์ขึ้นมา เพื่อพิจารณาคัดสรรผู้ที่เหมาะสมที่จะทำงานในตำแหน่งผู้สื่อข่าวของสถานี
6. สถานีโทรทัศน์แห่งนี้ ไม่มีการประกาศจรรยาบรรณวิชาชีพของสถานี
(ธเรศ ณะสมบุญ, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2545)

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

1. ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี โดยไม่ได้เจาะจงว่าจะต้องเป็นทางด้านนิเทศศาสตร์
2. หากมีประสบการณ์จะได้รับการพิจารณาก่อน เนื่องจากแสดงว่าเป็นผู้ที่น่าจะมีแหล่งข่าวเป็นของตัวเอง
3. เป็นผู้ที่มีไหวพริบ คือสามารถจับประเด็นได้ และสามารถได้ตอบคำถามกับแหล่งข่าวได้ รวมทั้งต้องมีความสามารถในการเขียน
4. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานในตำแหน่งผู้สื่อข่าวของที่นี่ ใช้วิธีการสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์
5. สถานีโทรทัศน์แห่งนี้มีจริยธรรมให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวได้ปฏิบัติ (ภาคผนวก ง)
(สุทธิ จงเจียมจิตต์, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2545)

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9

1. แต่เดิมนั้นจะรับเฉพาะผู้ที่จบการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เท่านั้น เพื่อบรรจุในตำแหน่งผู้สื่อข่าว แต่เมื่อประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา เปิดโอกาสให้ผู้จบการศึกษาด้านอื่น ๆ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ เช่น จบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์ ก็จะเป็นผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ จบการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ ให้ทำงานเป็นผู้สื่อข่าวสายการเมือง เป็นต้น
2. ขั้นตอนการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาบรรจุในตำแหน่งผู้สื่อข่าว นั้น มีการประกาศรับสมัครสอบเหมือนหน่วยงานราชการทั่วไป จากนั้นจะต้องผ่านการสอบความรู้ทั่วไป เช่น ข่าวสารต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเป็นข้อสอบปรนัย ขั้นตอนต่อมาเป็นการสอบทักษะ และความสามารถพิเศษ ได้แก่ การออกเสียง, ทดสอบ (test) หน้ากล้อง, การเขียนข่าว รวมทั้งพิจารณาถึงบุคลิกภาพด้วย
3. คุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้สื่อข่าว คือ จะต้องรักงานข่าว รู้เรื่องข่าว มีความเสียสละบนพื้นฐานของความไม่แน่นอน มีความตื่นตัว มีความรู้ด้านเทคโนโลยี มีวิสัยทัศน์ ขอบงานท้าทาย ทั้งนี้ หากมีประสบการณ์จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ โดยเคยผ่านงานข่าวโทรทัศน์

หรือวิทยุมาก่อนก็ได้ ส่วนใหญ่แล้ว ผู้สื่อข่าวที่นี่ มีประสบการณ์มาก่อนที่จะเข้ามาทำงานที่นี่ 4-5 ปี

4. สถานีโทรทัศน์แห่งนี้ ไม่มีจรรยาบรรณวิชาชีพกำกับ แต่ใช้กรอบของพนักงานรัฐวิสาหกิจกำกับดูแลการงาน

(สุวิช สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2545)

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์

1. เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้สื่อข่าวมี 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่งเป็นข้าราชการ และประเภทที่สองเป็นลูกจ้างชั่วคราว
  - ผู้ที่เป็นข้าราชการ มาจากการสอบตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) มีวุฒิการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือทางด้านสังคมศาสตร์
  - ผู้ที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว ใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ หรือบางครั้งใช้วิธีเปิดรับสมัครภายใน พิจารณาจากผู้สื่อข่าวสื่ออื่นที่มีประสบการณ์ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่รู้ประเด็น ส่วนรูปแบบโทรทัศน์จะฝึกกันในภายหลัง
2. คุณสมบัติของผู้สื่อข่าวที่ได้กำหนดไว้เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน คือ ต้องเป็นนักคิด นักอ่าน ค้นคว้าหาข้อมูล ความจริง คิดประเด็นเป็น ทำงานร่วมกับช่างภาพได้ ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่การเมือง บุคลิกดี สุภาพ เป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถในการเขียนและออกเสียงภาษาไทยได้อย่างชัดเจน มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ และสามารถรายงานข่าวด้วยตัวเองได้
3. สถานีโทรทัศน์แห่งนี้ ไม่มีการประกาศจรรยาบรรณวิชาชีพของสถานี แต่กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งสถานีโทรทัศน์แห่งนี้สังกัดอยู่ได้มีการประกาศจรรยาบรรณสำหรับสื่อสารมวลชน เมื่อ พ.ศ.2541 แต่เนื่องจากบุคลากรของที่นี่เป็นข้าราชการ และลูกจ้างชั่วคราว จึงยึดถือกฎระเบียบของข้าราชการในการปฏิบัติงานมากกว่า

(ทินรัตน์ ลัจจาพิทักษ์, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2545)

สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

1. ผู้สื่อข่าวจะต้องจบการศึกษาปริญญาตรี ไม่เจาะจงว่าจะต้องจบการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ จบการศึกษาจากสาขาอื่น ๆ ได้ เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ เพราะบุคคลเหล่านี้สามารถทำงานข่าวแบบเจาะลึกได้
2. คุณสมบัติผู้สื่อข่าวที่ต้องการคือ ต้องเป็นผู้ที่รักงานข่าว พร้อมทุ่มเทให้กับงาน สามารถจับประเด็นได้ มีความสามารถในการเขียน รายงานข่าวด้วยตัวเองได้ และมีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ
3. การคัดเลือกใช้วิธีการสอบข้อเขียนเพื่อพิจารณาความรู้พื้นฐานด้านการข่าวและความรู้ทั่วไป จากนั้นใช้วิธีสอบสัมภาษณ์ เพื่อพิจารณาถึงความมีไหวพริบ การจับประเด็น และฟังความคิดเห็นด้านต่าง ๆ และสุดท้ายคือการทดสอบ (test) หนักล้งเพื่อดูบุคลิกและความสามารถในการรายงานข่าว
4. สถานีโทรทัศน์แห่งนี้มีจรรยาบรรณวิชาชีพ (ภาคผนวก จ)

(อัชฌา สุวรรณปากแพรก, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2545)

องค์กรวิชาชีพ

ดร.ณิ ทิรัญรักษ์ และคนอื่น ๆ (2543 : 63-64) กล่าวว่า นักวิทยุและโทรทัศน์ไทยมีการรวมตัวกันเป็นสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์ขึ้นในปี 2521 โดยมีลักษณะเป็นชมรมนักวิทยุและโทรทัศน์ในระยะแรก เพื่อส่งเสริมสวัสดิการของสมาชิกเป็นหลัก ต่อมาเมื่อมีฐานะเป็นสมาคมแล้ว มีวัตถุประสงค์หลักสำคัญประการหนึ่งคือ เป็นผู้รับรองและจัดส่งผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ประกาศทางวิทยุและโทรทัศน์เข้าสอบใบผู้ประกาศของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ตามระเบียบการทดสอบผู้ประกาศ พ.ศ.2522 การดำเนินงานของสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์ด้านหนึ่ง เป็นการส่งเสริมประโยชน์ในการประกอบอาชีพของนักจัดรายการอิสระ และอีกด้านหนึ่งเป็นการช่วยให้มาตรการการควบคุมและตรวจสอบคุณสมบัติของนักจัดรายการและ ผู้ประกาศของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐมีประสิทธิภาพ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์กับนักวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ จะเห็นความแตกต่างในด้านจิตสำนึกแห่งวิชาชีพได้อย่างชัดเจน นักวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ปฏิบัติ

งานโดยมีจิตสำนึกในวัฒนธรรมองค์กรเป็นเครื่องนำทาง แต่นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีจิตสำนึกแห่งวิชาชีพอยู่เหนือวัฒนธรรมองค์กร

สำหรับสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าวโทรทัศน์โดยตรงที่มีอยู่ในขณะนี้ มีอยู่ 7 สมาคม กับอีก 1 ชมรม คือ

1. สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
2. สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. สมาคมช่างภาพผู้สื่อข่าวโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
4. สมาคมผู้สื่อข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
5. สมาคมนักข่าวและผู้จัดรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์และสื่อใหม่ ๆ
6. สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
7. สมาคมนักจัดรายการข่าววิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์
8. ชมรมนักข่าวภาคอีสาน

ตารางแสดงสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าวโทรทัศน์

ชื่อสมาคม	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	สมาชิกที่จบการศึกษา ด้าน นิเทศศาสตร์	จรรยาบรรณของ สมาคม (มี/ไม่มี)	สถานที่ตั้ง
1.สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทย	ประมาณ 1,500 คน (มีผู้สื่อข่าว โทรทัศน์ ประมาณ 50 คน)	สมาคมฯ ไม่ ได้ทำข้อมูล	มี	538/1 ถ.สามเสน แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
2.สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์ แห่งประเทศไทย ในพระบรม ราชูปถัมภ์	25,000 - 30,000 คน	ประมาณ 60 %	มี	พหลโยธิน7 ถ.พญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
3.สมาคมช่างภาพผู้สื่อข่าวโทร ทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรม ราชูปถัมภ์	ประมาณ 400 คน	สมาคมฯ ไม่ ได้ทำข้อมูล	ไม่มี	อาคารสโมสรสถานี วิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ถ. พระรามที่ 9 กรุงเทพฯ

ชื่อสมาคม	จำนวนสมาชิกทั้งหมด	สมาชิกที่จบการศึกษา ด้าน นิเทศศาสตร์	จรรยา บรรณของ สมาคม (มี/ไม่มี)	สถานที่ตั้ง
4.สมาคมผู้สื่อข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	10 คน	สมาคมฯ ไม่ ได้ทำข้อมูล	ไม่มี	สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารวิทยพัฒนา ชั้น 7 จุฬาฯ ซ.12 ถ.พญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
5.สมาคมนักข่าวและผู้จัดรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มี	สถานีวิทยุ จส. กองการกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมการทหารสื่อสาร เลขที่ 149 ถนนพระราม 5 แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
6.สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	390 คน (ไม่ได้แยกสมาชิกตามชนิดของสื่อ)	สมาคมฯ ไม่ ได้ทำข้อมูล	ไม่มี	เลขที่ 538/1 ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
7.สมาคมนักจัดรายการข่าววิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์	ประมาณ 3,000 คน (ไม่ได้แยกสมาชิกตามชนิดของสื่อ)	สมาคมฯ ไม่ ได้ทำข้อมูล	ไม่มี	อาคารฐานเศรษฐกิจ เลขที่ 222 หมู่ 9 ถ.วิภาวดีฯ ลาดพร้าว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
8.ชมรมนักข่าวภาคอีสาน	16 คน	1 คน	ไม่มี	อาคารสำนักงานโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เลขที่ 123 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002